

**Tabvlæ Navfragii, Sev Echo Concionvm Aliqvot, Qvæ
Blattarvm Inclementiam euasêre, de Festis ac Dominicis**

Qvarta Navfragii Tabvla Seu Echo Concionvm Aliqvot, Qvæ Blattarum
inclementiam euasêre, de Dominicis & Festis

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1618

II. Feria secundæ Paschæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56172)

FERIA SECUNDA
PASCHAE.

Leodij 1614. in S. Martini Insulani Paro-
ciâ, & alibi, 1616.

Thema: *Tu solus peregrinus es in Ierusalem,
& hæc ignoras? Luc. 24.*

O Pinor (Auditores &c.) vtrisque, & vobis Au-
ditoribus, & mihi Oratori vestro, suum in-
commodum hodie ferè idem accidisse, quod
vulgò solet, & conuiuis edacibus ac bibacibus, &
Conuiuatoribus prodigis.

* *Vobis* quidem, quod conuiuis illis voracibus,
cui nulla culpa vestra. Vt enim illis, hesternò mero
ciboque egregiè adhuc saturis, ferè contingit nau-
sea, & omnis cibi potusque, quamlibet sapidissimi &
optimi, etiam nectaris & ambrosiæ fastidium, &
quædam diætæ (quam vocant) atque inediæ necessi-
tas, ad hesternam illam tantam repletionem vacuan-
dam, vt lupis ferunt accidere tridiana ieiunia, post
multum cibum tolerantibus: sic vobis fortè longa, de
Passione Domini, concione à nobis proximè habita
adhuc fatigatis, hodiernus sermo futurus iucundior.
Sic saltem solent crapulati.

Certè aliquando fuisse ferunt poenitentem nes-
cio quem, Christianum quidem illum, sed pessimæ
notæ, & crassiore atroque sale baptizatum, vt est in
proverbio, qui cum, circa Pascha, Catholico ritu, pec-
catorum confessionem faceret, atque (vt fit) seriò in-
terrogaretur à Confessionis auditore, an Quadrage-
simale ieiunium integre tolerasset, aut saltem ieu-
nasset aliquot quauis hebdomada diebus; responde-
rit,

rit, vno tantum die se ieiunium tota Quadragesima coluisse; cumque Sacerdos valde mirabundus adiceret, credere se, id feria sexta hebdomadis pœnosæ ab eo factum, quod is dies, aut potius Rex dierum, præcipuo rigore à Christianis veris coleretur, negauerit, & feria quarta Cinerum dixerit factum, idque non tam religione in illum diem, aut sacri ieiunij studio, quam ciborum fastidio, & quasi dieteticò ac medicinali regula accidisse, quod scilicet pridie illius diei, id est, Bacchanaliorum festo profanissimo, deuotius Baccho Ventrique sacrificans, nimio se cibo potuque ingurgitasset, vti proh dolor: etiam alij plerique nimis multi tunc solent.

Ludrica, inquis, atque exsibilas: Fateor: ludicra, sed respondeo cum Bellarmino: *Ego quidem non libenter soleo, præsertim hoc loco, res ludicras rebus serijs immiscere: tamen cum ex rebus ludicris, res serijs colligi possunt, cur non liceat vel semel in anno, & tali opportunitate oblata, in medium aliquid minus seuerè adferre?* Rob. Bellarm. in concio. aduersus Bacchanalia, M. S. à meo fratre Gulielmo Bosquero.

Ergo ita se habent, qui, quouis conuiuio, metam sobrietatis longè lateque excefferunt. Est scilicet fastidij mater, nimia cuiuscunque rei abundantia.

Meritò ergò etiam vereor aliquid tale de palato cordis vestri.

Nam non ita pridem à me (die scilicet sancto Parasceues) tractatione forsitan nimis copiosa Pæsionis Dominicæ, quasi Solis mensa omnifarijs cibus spiritalibus referta vobis à me proposita, prolixitate conuiuii quadrihoraria, aut quinque horaria fatigati fuistis, ac importunitate mea, Conuiuatoris scilicet prodigi (sed quis aliter possit illo die? tali, & tam inexhausto argumento? cui aliquandò,

an.

anno scilicet 1599. Audomaropoli, in ipsa Cathedrali, tractando, ne Quadragesima quidem tota facis mihi longa fuit: imò ne altera quoque Quadragesima Thudini, in eiusdem argumenti continuatione versanti, anno 1610. ad absolendum suffecit? non enim satis esse potest, quod dicitur, ait D. Leo ser. 10. de Pass. & quod semel sit annuè, magnificè id fiat oportet.) coacti penè fuistis ad fauces vsque impleri, id est audire vsque ad tædium: vt facile sit, vos hodiè, nondum bene concocto, digesto que illo pastu, ad hodiernum nauscare, parumque alacriter meaudire, et si Dei beneficio, optimè condita, & nuperis illis nihilo insipidiora, (quod velim, & studeo) à me offerri contingat.

* 2. *Mihi verò contrà acciderit (metuo) quod Conuiuatoribus ipsis valdè liberalibus, aut etiam Prodigis (quales ferè solent esse homines auariores, qui quia rarò epulum proponunt, cum fortè fortuna cõtingit proponere, proponunt vberimum, & ipsi Solis mensæ, aut Sybaritarum conuiujs inuidendum; vnde & apud nostrates natū illud prouerbiū: il n'est chere, que dauaricieux, id est, nullius meliora aut vberiora esse conuiuia, quam auarorum: tam profusi enim solèt illi tunc esse, vt eos diceres velle vno die sua, & veterum decora alta parentum, perdere, imò etiam proteruiam, quod aiūt, facere; sed postero die, imò toto anno reliquo, assumpta à cognatis similia solis iam furfuribus, & aqua victuros:*

Viuent siliquis, & pane secundo.

Veniat deinde hospes alius quiuis, nihil inueniet apud illos, ipso solo frigidius. Nemo domi.

Parcimoniam nimiam nimia prodigalitas facit.

Sera in fundo parsimonia. prou.)

Ego enim certè (fateor) ultimâ ad vos Concione de Passione Domini, tam effusus fui, & prolixus, vt

me ipse exhauferim, non literis fortassè, & dicendi materia: (quomodo enim? Nam ipsa materia Passio- nis, ait Leo serm. 10. de Pass. Domini, *ex eo quod est ineffabilis, fandi tribuit facultatem*:) sed viribus, sed voce & faucibus corruptis, & rauim (vt videtis) patientibus dicendi organis.

Non potero ergò (vereor) hodiè, quod sentio, eloqui, pro triumpho resurrectionis Christi dignitate, & Euangelij hodierni tam amplitudine, quam prolixitate.

Sed benè habet (Auditores &c.) vt Omnis commoditas sua fert incommoda secum: sic contra omnis incommoditatis, commoditas quædam est comes.

Incommoditas ergò hæc mea, fortè incommoditati huic vestræ futura est commodissima.

Nam, si nauseat iam anima vestra, aut si parū hodiè esuritis; etiam adeo parum escarum, ac ferculorū, à me iam tenuis fortunæ homine, id est, voce & viribus defecto, estis habituri, vt vel tantillum respuere non possitis, faxit verò Deus, vt sit modicum & bonum, ac vrisque salutare, vt fiat quod vulgò dicitur: *Vnum sed Leonem. Porro vnum est necessarium.*

Dicendum ergò hodiè mihi

1. An Christus hodiè assumpserit speciem peregrini: si non, quomodo talis dictus, & creditus, a duobus istis viatoribus;
 2. Duos istos Christi discipulos videri varijs imperfectionibus laborasse;
 3. Perfectiones tamen eorundem præponderasse, qua hic memorantur
- AVE.

I.

An Christus hodiè adsumpserit speciem peregrini: si non, quomodo talis dictus, & creditus a duobus istis viatoribus.

Ecce

Ecce nobis iam iam vel in ipso portu scopulus (Auditores. &c.) id est, quæstio: An Christus hodiè peregrini speciem adsumferit, vt quondam Raphael Tobia iunioris comes?

Ita videri fa-
cit

1. Scriptura duplex;
2. Vulgi fama atque opinio;
3. Picturas
4. Ratio.

* 1. Scriptura duplex.

* j. Ex Euangelio iam recitato, vbi dicitur: Tu solus peregrinus es in Ierusalem &c.

Item: Et ipse finxit se longius ire, id est, præparabat se viatoris festinantis instar, ad iter longius, & iuisset, nisi vim fecissent comites fortuiti, vt intraret.

* ij. Marci 16. Posthac (id est, post illam apparitionem, qua priuarim Magdalenam dignatus fuerat) duobus ex his ambulantiibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam: id est, nostris istis duobus viatoribus Emmauntinis, Cleophæ scilicet, Emmaunte domum habenti, & (vt creditur) Lucae Evangelistæ: Alia, inquit, effigie.

At quæ effigies alia esse commodior nunc potuit, si aliam à sua assumsit, quam peregrini, vt scilicet viatoribus istis assimilatus, quasi auis auibus concolor, conuolaret, & gratior, & ad fiduciam eorum ac lætiam accomodarior? Ergo.

* 2. Vulgi fama. Vulgò scilicet ita dicitur, ita creditur.

Vox populi, vox Dei. prou. ita maximè, si optimorum è populo.

D. Bonauent. c. 7. vitæ D. Francisci. D. Franciscus semel, die sancto Pascha. . . memor illius, qui discipulis euntibus in Emaus, ipso die in specie peregrini apparuit, ab ipsis fratribus elemosinam petijt, vt peregrinus & pauper.

* 3. *Pictura.* Ferè enim cum Iesus pingitur medius duorum istorum, exhibetur specie viatoris ad S. Iacobi Galiciensis fanum, aut aliò, euntis, aut indè redeuntis, pileo circumcirca conchyliato, & columellis offeis vermiculato, penula decurtata, tibijs quasi ocreatis, aut potius peronatis, & baculum manu gerens, quæ omnia sunt peregrinorum insignia.

* 4. *Ratio.* Quia non est agnitus ab eis, homo aliqui ipsi vel vnguibus suis notior, post triennialè scilicet, aut circiter, cum eo conuictum, aut per frequentem inter conciones & miracula conspectum.

Non solum toto cultu vultuque mutatus fuisse videtur, sed & vocis sono, ac toto genere styli.

Cùm enim ego tuque ostiũ pulsans, respondemus cuius ianitori, qui tamen antè probè nos nõrit, EGO SVM, etiam tacito nomine, & nondum visa pulsantium facie, tamen agnoscimur ab illo, &, pessulo remoto, ostioque aperto, mox introducimur.

Vox quidem, vox Iacob est, aiebat cœcus ille, sed minimè surdus senex. Genes.

Apud omnes populos commune, illud omnium responsum EGO SVM, datum visitatã cuiusque voce à ianuarum pulsatoribus, quemlibet aliàs notum factis indicat: at nec ipsa Christi prima salutatio, & questio: *Qui sunt sermones isti, &c.* nec facilè trium horarum ieu lectio, seu sermo ab eo ad eos viua voce habitus, de scripturis Biblicis, Christum ipsis indicauit.

Trium facilè horarum, & fortè ampliùs (inquam.) Nam si (vt Beda ait) stadium est octaua pars miliarij, sexaginta illa stadia (quot sc. quasi curriculis distabat Ierosolyma ab Emmaunte) septè millia passuum, & quingentos continebant, id est, septem miliaria & dimidium: vt verò Munsterus scribit, *Stadium est locus, in quo equi & homines exercentur ad cursum, siue*

vbi athletæ certant. Habet autem stadium passus centum & viginti quinque, vt Plinius tradit. Sicque octo stadia faciunt mille passus, qui faciunt vnum miliare Italicum. Germani verò pro suis miliaribus communibus quadruplicant miliare Italicum, faciuntq; ex triginta duobus stadijs vnum miliare. In Heluetia verò non raro surpant 40. aut 50. stadia pro vno miliari, nullâ certâ ratione itinerum distancias metientes. Sebast. Munsteri lib. 5. Cosinogr. mihi pag. 1065.

Memorable illud hic non tacendum, quod stadium vnum Hercules vno spiritu confecerit.

Nec illud, quod vel pictor, vel statuarius, nescio quis, summus tamen artifex, ex pedum numero, & pedis magnitudine, Herculis ipsius, metatoris Stadium illius famosissimi Olympici, totam symmetriam, & magnitudinem diuinârit, expresseritq; vt ille ex vngue Leonem. Sed hæc aliâs.

Brocardus verò Monachus sic ait: A Ierusalem decem numerantur leucæ, contra Occidentem ad castellum Emaus, vbi Dominus in fractione panis cognitus est à discipulis. Is locus hodie Nicopolis dicitur. Brocard. in Terr. sanct. descriptione cap. 9. mihi pag. 37.

Ergò (ad rem vt reuertar) non modò Christus induisse vultum ac cultum peregrini, sed & dictionem totam ac stylum mutasse, videri rectè possit.

* Adde; & Sozomenû lib. 6. hist. trip. de Emmaunte & hæc historia loquentem, dicere, peregrini formâ apparuisse.

Sed contra est, quod dicitur: Oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent: & paulò post: Et aperti sunt oculi eorum: vnde fatendum, in ipsis discipulis potius errorem iudicii, quam in Christo vllam mutationem fuisse.

D. Bonauent. comment. in hunc locum, & ipsissima Lucae verba, Oculi eorum tenebantur. Ex quo apparet

paret (inquit) euidenter, quòd Christus secundum veritatem non mutauit sui corporis effigiem, nec figuram, sed secundum solam apparentiam: nam in oculis discipulorum alius apparebat. Vnde Gloss. super. 19. capit. Genes. Quòd discipuli percussi erant à miseria (acrisia mel.) quà quidem fit, vt res aliquo modo videatur, & aliquo modo occultetur. . . . Nec fuit mutatio in corpore glorioso, nec fuit deceptio ex parte Domini, sed dispensatiue Dominus oculos eorum velauit.

Erasm. paraph. in Luc. 24. Se itineris socium praeiuit, sed ignotus specie, non quod haberet idem corpus, quod habuerat ante mortem; sed quod, ita volente Iesu, impeditus sit illorum obtutus, ne quem cernebant, agnoscerent.

Non enim verisimile est, Christum hic Magos imitatum, ita olim vocatos, qui falsas imagines sibi adstringebant. . . . qui perstringebant hominum oculos, vt alij esse viderentur, quam essent. Suidas in voce μάγισ.

Respondendum ergò ad

* I. Vocari à duobus illis viatoribus peregrinum, non quia vultum cultumque peregrinum haberet, sed quia genium & morem, ignorantis scilicet & incuriosi rerum, quæ locis illis quæ pertransit, aut geruntur, aut gestæ sunt.

Rerum alienarum ignoratio, propria est peregrinorum.

Ea phrasi prouerbiali dixit Horatius lib. i. epist. Quære peregrinum, vicinia tota reclamant, de quodam scurra plano siue sycophanta (est enim dictio Græca κλέψ, significans tum errorem, tum impostorem) qui sponte sua cadens, tanquam crure fracto, miser à dis vocibus prætereuntes implorabat, vt se humo tollerent. Peregrinus autem quispiam ac doli ignarus, si quando alleuaturus accessisset, à scurra ludibrio habebatur. Itaque quibus iam ciuibus aut vicinis noti

erant ludi eius & simulationes; cùm deinceps scaderet, dicere poterant: *Quære peregrinum*, aut hospitem, id est, ignarum fraudis tuæ, quam satis nôrunt domestici & vicini. Et contigit profectò illi scurræ, iusto iudicio Dei, vt cum aliquandò crure verè fracto, tolli precaretur, nemo subueniret, omnibus sycophantam solitos ludos agere arbitrantibus.

Vide Eras. in Chili. prouerb. Tollat te, qui non nouit.

Est ergò *Tu solus peregrinus es*, &c. idem ac si diceretur: adeone tu hospes es, & tam parum versatus Ierosolymis, vt hæc nescias, alioquî nota lippis & tonforibus?

Quod autem Marcus dicit, *in alia effigie* viatoribus istis apparuisse, non est sic accipiendum, vt alia effigies fuerit ab visitata, sed alia ab illa, qua Magdalenæ apparuerat, Hortulani scilicet: id est, Cleopha & Lucæ adpariturus, Hortulanum iam exuerat, induerat formam vsitatam. Quamquam & id quoque hic notandum, nec ipsi Magdalenæ fortassis apparuisse, vera hortulani specie, eadem de causa, ob quam hic negatur forma peregrini visus fuisse, sed ideò quoque dici forma hortulani Magdalenæ apparuisse, quod & ipsa iudicio errans, talem sibi visa sit videre, aut potius audire, quem tamen vel nondum omninò, vel valdè obiter, intuita fuisset; nam paulò post dicitur *conuersa*, vt scilicet audiuit se suo Mariæ nomine compellari: sic enim ait Ioannes cap. 20. *Dicit ei Iesus: Maria. Conuersa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister.)* Antea ergò vel illum tantum loquentem audierat, non etiam adspexerat, aut valdè negligenter, ad quem postea se proprio nomine compellantem studiosè se vertit, defixæque adspexit, & agnouit.

Et profectò, fuit facile Magdalenæ, virum ignotum sibi procul in horto humaniusculè loquentem,
nec

nec satis consideratum, credere hortulanum, horti dominum, quod Christi sepulchrum in horto esset.

Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum nouum, in quo nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo propter Parasceuen Iudeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum, ait Ioan. c. 19.

Ergo nec hic, nec ibi, verè alia atque alia effigies fuit, & tamen alia atque alia utrobique verè dicitur fuisse, quia & hic & ibi ab oculis ac iudicijs errantibus, alia atque alia, etsi falsò, credita est, hic Deo oculos duorum viatorum tenente, ibi Maria initio parum considerante.

* 2. & 3. *Vulgi famam & picturas, res esse liberri- mas, & sapè erroneas, aut si nõ planè erroneas, loqui tamen & sequi literæ primû corticè, & primû conce- ptum, vel etiam sic velle exprimere, qualis tunc esset Christus in duorum istorum discipulorum mente.*

Pictoribus atque Poetis

Quidlibet audendi semper fuit aqua potestas. Horat. in arte.

Poesin si esse picturam loquentem definire licet? licet & definire picturam poesin mutam esse. *Tacitum pictura poema.*

Poeta est pictor loquens, & pictor est poeta tacens. Vi- de S. Basil. orat. de Barlaam, & S. Gregor. Niss. ubi cõ- mendat pictorem, fortia facta martyris coloribus ar- tificiose depingentem.

Utrisque autem fingere vsitatissimum est, & ele- gantissimum, dum modo nihil nimis prodigiosè: dũ modo non *Delphinum siluis adpingat* (aut adfingat) *flu- diibus aprum.* Hora. in arte.

Vnde illud: *Pictura est veritas falsa.* Matth. Tympi- us in mensa sua Theolo-philosophica, tit. de rebus varijs, quæst. 128.

* 4. *Agnitionis impedimentum posse esse etiam*

diuturnum, vt in Tobia, ergà Angelū Raphaelē, to-
 ra peregrinatione tam lōga accidit; posse quoq; esse, tā
 à parte sensuum visus & auditus. obnubilatorum, ob-
 sigillatorum, & obturatorum, quàm à parte vel visū
 rei, vel vocis auditæ, aliter atque aliter figuratæ.
 Hic autem accidisse à parte sensuum ipsorum, non
 rei sensatæ, vt loquitur schola, id est, sensibus obie-
 ctæ.

Nihil in Deo laruatum, vt meritò dicere sit illi il-
 lud Aenæ, ad Venerem matrem: *Tu quoque falsis
 Ludis imaginibus? cur dextra iungere dextram
 Non datur? ac veras audire, & reddere voces?* Virg. l.
 Aen.

Tu quoque? q. d. *Sicut Iuno, & ceteri Dī nobis ini-
 mici?* Seruius hic.

*Sicut Satanas, qui se transfiguratur in Angelum lucis,
 in Regem, Eremitam, &c.*

Ergo in solis siue auribus, siue oculis Apostolorū,
 error fuit.

At quomodo id fa- { 1. *Miraculo?*
 ctum? an { 2. *Natura vitio?*

* 1. *Miraculo*, fortassis, vt Genes. 19. *Angeli, Lothi
 hospites, eos qui foris erant Sodomitas, percusserunt
 cecitate à minimo vsque ad maximum, ita vt ostium
 inuenire non possent.*

In circuitu impij ambulat. Psal.

Sic percussi, qui ad capiendum Elisæum exierant.
 Videntes enim & non audientes eum, non agnosce-
 bant. 4. Reg. 6.

Sic illi, de quibus dicitur: *Iesus transiens per medi-
 um illorum ibat.*

Sic Romani milites, quibus dixit in horto: *Ego sū,
 vt qui nec iam osculo Iudæ indicatum, nec iter um e-
 os adloquentem agnouerint. Nam si agnouissent, cū
 iterum peteret, *Quem queritis?* non respondissent, Je-
 sum*

PASCHAE.

sum Nazarenum, sed Te ipsum. Te ipsum quarebam, ait ille.

Sic & Paulus ipse, cum in discipulos Domini facturus, quasi fulmine ictus, equo deiectus est, & apertis deinde oculis nihil videbat. Act.

Sic & Magus ille, quem Paulus percuti à Domino cœcitate impetrauit. Act.

Sic aliquando anxie quærimus, quod præsentissimum habemus, & tenemus manu, &c.

Fuit qui equum, quasi perditum quæreret, cui tamen infidebat: alius qui ocularia, qui calamum, qui calathum &c. quæ naso, aure, brachio gestabat. Ego id putem a crifiam dici, id est, absentiam iudicij vel delectus. Budæo in Comment.

D. verò Augustinus putat ἀόρατος dici.

D. August. lib. 22. Ciuit. Dei, cap. 19. Cum aliquid non videtur, quamuis adsit, à quibus alia quæ pariter adsunt, videntur: sicut illam claritatem (Christi sc, rediuiui) dicimus adfuisse non visam, à quibus alia videbantur, ἀόρατος Græcè dicitur: quod nostri interpretes Latine non valentes, in lib. Geneseos cœcitatem interpretati sunt. Hanc enim passi sunt Sodomitæ, quando quærebant ostium iusti viri, nec poterant inuenire, &c.

Vbi Ludouicus Viues eius commentator: Est enim (inquit) ὄρασις ideo, & ὀρασις visio: hinc per priuationem ἀόρασις visioni contrarium, & ἀόρατος, quæ à Platone, Aristotele, & cæteris Philosophis dicuntur inuisibilia. ἀόρασις nescio an sit aliquod Latinum verbum.

Hinc illi rhythmus nescio cuius autoris:

Dic orasis Græcè, quod visio dico Latine,

A quo compositum noscās aorasia Græcum.

Sed vis sit merito quotiens, aorasia pone.

* 2. Naturæ vi- { 1. Timore;
tio, vt sit, ve- { 2. Amore;
hementi vel { 3. Desiderio.

B 4

Talibus

Talibus enim sæpè æstimatiua virtus, & iudicium discretionis, derepentè obnubilantur, & obiecti præsentis species aliò transfertur.

Hebetesq; visus vix diem insuetum ferunt. Senec. in *Hercule furente*, Act. 3.

Perculsi autem erant isti duo vehementi

1. *Horrore horridæ mortis; Domini sui;*
2. *Timore crudelitatis Iudæorum, qui in Pastorem sic fuerant debacchati, ne fortè etiam in oues debaccharentur. Nam qui me vel odit, vel amat; idem odit vel amat & canem meum.* Bernard. ser. Et aufert mentem metus, unde Varroni: *metuo idè quod mentem quodammodo motam moueo.* lib. 5. de ling. lat.
3. *Difficultate credendæ Resurrectionis Domini à morte, maxime post tot taliaq; vulnera;*
4. *Opinione magnâ furtim erepti à Iudæis corporis Christi, quod in monumento non inuentum iactabatur, ab ijs qui viferant iterumq; iterumq;.*

Difficilia creditu, sæpè etiam quum sunt præsentissima, non agnoscuntur aut creduntur.

Verbi causâ: Surrexerit tibi à mortuis, recenter mortuus pater, aut ex certissimo naufragio redeat, appareat, te tangat salutans, te adloquatur; ægerri-
mè etiam sic credis ipsum esse: dicis tecum: Ipse est, non est: imò est: vel *non est hic, sed similis illi est*, vt de cœco nato, *Ioan. 9.* vel *Angelus eius est vt de Petro ex vinculis Herodis elapso.* Act. 12.

Tarda solet magnis rebus inesse fides.

Maiores

Maiora veris monstra vix capiunt fidem. Senec. in
Troad. Act. 2. Vt contra sæpè

*Quod nimis miseri volunt, timent aut sperant,
Hoc facile credunt.* Idem in Hercule furente, Act.

2.

Prona est timori semper in peius fides. Ibid.

Credula est spes improba. Idem in Thyeste, Act.

2.

*Nec sunt miracula gratis, aut citra necessitatem
multiplicanda.*

* *Demque; Cur adeò præcisè vt viator apparuerit,
qui tunc erat comprehensor?*

* *Tamen in cultu eius ac vestitu mutationem fu-
isse haud dubium. Nam certè vestitus tum adparuit;
Vestis autem vsitatas non gestabat, tum quia mili-
tes partiti erant vestimenta eius sub cruce, & tunica
vni sorte tota obtigerat, nec eas receperat; & si mi-
raculo ad tempus tantillum eas recepisset ac gestaf-
set; vel ex vestibus mox agnosci potuisset. Sed de his
satis.*

I I.

*Duos istos Christi discipulos videri varijs imper-
fectionibus laborasse.*

Quam verè dictum, Nemo ex omni parte beatus?

Et: Vitijs nemo sine nascitur?

*Et vulgò: Grano cuiusque sua paleas, aut legumini
cuius sua filiqua?*

Medio de fonte lepòrum,

Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.

*Habèt, vt corpora etiam pulcerrima næuos suos,
sic animi vitia sua.*

*Scilicet, vt sic cuique, vnde cornua submittat,
seque humiliet, & omnes alter alterius onera por-*

B 5

temus.

temus, consci & in nobis esse aliquid, ab aliis dissimulandum, & onerosum.

Etiam post laudum humanarum plaustrum, addere semper est aliquod (SED) vel (NISI) ut dicitur nostrate proverbio.

Ut sit pauo versicoloribus plumis ornatissimus & superbissimus, sordes tamen in pedibus eius, ac deformitas tanta, ut, oculis illò deiectis, deiciat ipse mox animos illos suos magnos, & rotam illam, quæ ab illis: ne dicam, quàm prauè cantet, imò quàm horrendum strideat: vnde & versus:

Angelus in pennâ; pede latro, voce gehenna.

Iob. Et in Angelis suis reperit prauitatem.

Qui sine peccato est vestrum, primus in eam lapidâ mittat. Ioan. 8.

Id vel in duobus istis viatoribus Emmauntinis, tantis Christi discipulis hodiè videre est.

Laborant enim } 1. *Incredulitate summâ;*
 scilicet } 2. *Exactione iniquissimâ;*
 } 3. *Candoris in mortuum Dominum penuriam;*

* 1. *Incredulitate summa.* Nec tot prædicationibus Magistri, de resurrectione sua tertio die futura; nec mulierum ac sociorum affirmationibus, de vacuo monumento, & rediituo Domino, habent vllam fidem.

Nec modò non credunt adhuc factum, sed nec vnquam ita fore. *Nos sperabamus*, inquit; quasi dicant, sperare iam desimus, futurum desperamus. Sperauimus hoc tantum. Inanes omnes spes nostræ.

Parum abest, quin iam putemus, à Domino nobis data verba, & hîc, & alibi etiam sæpè. Fides enim quæ in summis claudicat, in paruis ruit.

* 2. *Exactione iniquissima promissi diuini.* Nam, ut Do-

vt Dominus promiserit resurgere tertio die; fuerat tamen saltem Solis occasus tertij diei expectandus, & clausas iam ianuas fuisse oportebat, antequam promisso defuisse censeretur. Dixissent saltem: vt nondum surrexerit, tamen adhuc speramus surrecturum.

Vt dies iam sit inclinatus; ignoratur quid serus vespere vehat.

Huc pertinet, quod Iulio Cæsari velut exprobranti vaticinii vanitatem à Spurinâ responsum est; *Venisse Calendas Martias, non etiam præterisse.* Sueton. in Iulio Cæsare, cap. 18.

Et: Multa cadunt inter calicem, supremaque labra. Vide Gellium lib. 13. Noct. c. 16.

Quis tam rigidus mercator, & (vt loquuntur) tam punctualis exactor, qui, si mihi octiduim, æri alieno dissolendo dederit, exigat octauo die adhuc claro, non etiam vesperam patientissimè, aut nonum & decimum diem in super expectet, antequam in ius me vocet, aut diem dicat?

At hi duo vel ipsâ die ibant in castellum, ipso resurrectionis die adhuc claro, & penè meridie desperationem iam tum suam profitentur.

Ipsa (inquam) penè meridie. Nam quatuor ferè miliaria illo die confecere ante solis occasum: advesperascit, & inclinata est iam dies, inquiunt illi Domino, cum sint in hospitii sui ianuis, quod iter horarum facile quatuor spatium requirebat, maximè tristibus ipsis, & Domino Iesu toto itinere sublimissimè philosophante de scripturis Moyfi & omnium Prophetarum, ac fortè sæpè (vt fit) subsistente, æstante in mirabilioribus ac difficilioribus.

Adde tempus consumptum parandâ coenâ, sternendâ mensâ, benedictione faciendâ à Christo,
& fra-

& fractione panis; & post illa omnia inde iterum Ierosolymam, ad suos collegas redire eodem die potuisse. quod Euangelista ait factum.

Ergo exigebant nimis immaturè multò ante elaptum tertium diem, Domini resurrectionem, & quasi vani promissi eum accusabant. Proh! præproperos exactores.

Quid est, si hæc non est foeda exactio, & in Deum contumelia? Nos sperabamus, id est, iam desperamus, cum tamen nondum dictus dies clausus sit.

Antè diem clauso componat vesper Olympo, quam eâ de re desperetis. Nos sperabamus.

Si moram fecerit, expecta eum? quoniam veniens veniet, & non tardabit. Abac.

Differ, habent parua commoda magna mora. Ouid.

Quod ratio nequit, sepe sanavit mora. Senec.

* 3. Candoris in Dominum mortuum penuria.

Non falsa quidè illi, aut infamia in illum, etsi (ut opinantur) absentem & mortuum, iactant, sed tamen fame eius & veritate longe inferiora.

Ita scilicet longè ab oculis positorum, aut vixdū benè mortuorū, nescio quæ vel obliuio, vel neglectus nonnullis mox irrepit.

Tamen hominum memoria neque morte ipsa deleri debet.

De Booz magna cum laude ait Noemi. *Benedictus sit à Domino, quoniam eandem gratiam, quam præbuerat viuis, seruauit & mortuis. Rut. 2.*

Audite singula fere eorum verba Liptotica (ut sic dicam) & minora veris.

Roganti Iesu, quæ, & de quo loquatur? respondet, *De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, &c.*

Singula verba minus magnifica fuisse quàm oportuit,

uit, non subauditis?

* j. *De Iesu.* Non Christum appellant, Messia scilicet cognomento, sed Iesum, quod puri hominis est nomen, quodque meri purique homines plerique gessere, ut Iosue filius Naue, Ductor bellicosissimus, qui pop. Israelitarum in terram promissionis introduxit; & Ioseph sapientissimus ante illum, in Aegypto dictus *Saluator Mundi*, ab illa annonae prouidentissima procuratione; & filius Syrach, doctor peritissimus; & Iesus Iosedec Sacerdos sanctissimus secundum opinionem vulgatam. Nam certè Galatinus noster, etsi figuram veri Iesu fuisse concedat, tamen nomine Iesu vocatos fuisse negat, & pernegat. *R. P. F. Petr. Galatinus, Minorita, lib. 3. de arcanis Cathol. verit. cap. 20.*

* ij. *Nazareno.* Bethleemiticum vocari, fuisset honorificentius. nam inde Regem Iudææ promissum nasci oportebat, vbi olim & David ipse, natus erat.

Quin etiam verius fuisset. nam etsi in Nazareth erat prænuntiatus, & conceptus, nutritusque; tamen, Bethleemi fuerat natus: à loco autem natiuitatis patria cuique adsignatur.

Denique fuisset minus pudendum. Nazareth enim tum quoque (vt quædam nunc vrbes aliunde) nialè vel à nequitia, vel ab ineptia audiebat: *A Nazareth potest aliquid boni esse?* aiebat ille: quasi dixisset: potest in Scythia nasci Anacharsis? aut Cumis, vrbe improuida, Vlysses aliquis, vel Hesiodus, vel Sibylla?

Pudet aliquando nonnullos, fateri se, vel audire, esse in Arcadia aut Boœtia, hic vel ibi natos, tantum ne eodem luto hærerent, aut in eadem naui esse videantur: malint ciues vel Romani, vel Athenienses, vel Montenses, quorum vrbem vulgo appellant *domicilium Sapientia* (gall. *le seus de Mons*) credi ac nuncupari quasi gloriæ earum vrbiū nobilissimarum participaturi;

paturi; quamuis reuera *aliena laudat, qui genus, & patriam, aut urbem iactat suam*, in quæ nihil contulimus, & quæ non ipsi elegimus.

D. Franciscus noster huc spectans fortasse, concionem habens apud castrum Græcij, de natiuitate Regis pauperis, populo circumstante, *cum eum nominare vellet, puerum de Bethleem*, (non de Nazareth.) *pro amoris teneritudine nuncupabat.* D. Bonau. c. 10. vitæ eius.

* *Deinde; ambiguum Iesu Nazareni nomen, & infamiae proximum, propter quendam alium Iesum etiam Nazarenum, de adulterâ ac pollutâ natum, idololatram, magum, legisque subuersoré, & tandem ob scelera suspensum, agentem in viuis decem & ceterum annis ante Pilati & Christi tēpora, nempe stante tēplo secūdo, regnate Hircano Machabæo, Simonis Machabæi filio; discipulū autē Rabbi Iehosua filij Perahia, vt narrant Talmudisticæ historiæ in cap. Helec. vnde quamplurimi ac penè innumerabiles, propter historiæ ignorantiam, & forte Rabbīnorum recentiorum prauitate decepti, turpia omnia illa de Iesu gloriosissimo Salvatore nostro dici putant, ait R. P. Fr. Petri. Galatinus, Franciscanus, lib. 1. de arcanis Catholicæ veritatis, cap. 7.*

* *iiij. Qui fuit. Non, qui est, aut adhuc superest.*

Deus enim in æternum est, & ultra.

Ego sum, qui sum; Ens perpetuum; Ens magnum; Entium omnium; principium ipsorum & finis, quæ ei comparata entia non sunt, vel sensu Aristotelis.

Qui est, misit me ad vos, ait ad Moysen, & filios Israel. Exod. 3.

Ego sum, aiebat Iesus exercitui se captanti. Ioan. 18.

Inscriptio templi Delphici (Ei) id signabat.

Et in portâ templi Salomonis semper ev, id est Ens, Deum vocat, quod solus Deus verè sit.

Ioan.

Ioan. 7. *Si non credideritis, quia ego sum; moriemini in peccatis vestris.*

Vide Theatrum nostrum Patientie, al. Codrum Evangelicum, Concio. 20. parte 1. pag. 242. edit. Crit. h. j.

* *iii. Vir. Fuit Deus Filius, aut Filius Dei, dictum oportuit.*

Græcè est *ἀνὴρ*, id est vir; id est, magnanimus, minime servilis, nec in dictis, nec in factis. *Fuit* quidem *vir*, à vi & virtute, hominibus ab humo & mollicie ita dictis, altior (inquiunt) sed hoc tantum, fuit vir similis cæteris, quasi aut non intelligant, aut non credant Deum hominem factum, & pro homine mortuum.

Laudis est dici Virum. Nam *multos quidem esse homines, paucos autem viros*, ait Herodot. in Polyhimiã.

Et erat profecto Vir, seu Homo: nam *si ille non esset homo, non liberaretur homo*, (ait Aug. in Psal. 63.) nec glorificaretur homo: sed erat & Deus. Nam nisi idem fuisset Deus homo; hominem neque redimere, neque glorificare potuisset.

Semiplenè ergo, parumque candidè Magistrum suum laudant.

Curionem suum qui videret, aut urbis suæ consullem, si rogatus, quis esset, Sacerdotem tantum diceret illum aut ciuem, silens vtriusque magistratum; an tibi is plenè vtrumque depinxisse ac laudasse videretur? Neque ergo isti satis plenè Doctorem suum laudauerunt, infima tantum illius enuntiantes.

A digniori fit denominatio, scilicet: maximè cum de aliis & quidem absentibus, est sermo.

Fuit vir. Ita, *Si virum eum dicere fas est: erat enim mirabilium operum patrator, & doctor eorum hominum, qui cum voluptate quæ vera sunt, recipiunt*. Ioseph. lib. 18. Antiquitat. cap. 9.

Quid? *Fuit vir*? Hoc tantum? An non interfuistis cum cæteris, Baptisimum Baptistæ ad ripas Iorda-

nis præstolantibus, quando & ipse sub Baptista manu positus, tamquam vnus ex illis, Spiritum-sanctum specie columbæ accepit, vnaque locupletissimum istud testimonium à Patre, quod omnes audierunt: *Hic est filius meus dilectus? &c.* Si non interfuistis, saltem tantæ rei famam audistis.

Non interfuistis quidem (scio) cum idem, ab eodem, de eodem, est in Thabor monte illo sancto repetitum, nam ex viuis, soli Petrus, Ioannes, & Iacobus adfuere, ex mortuis vero Moyses, sex medijs, Elias. *Matth. 17.*

Sed si neutri earum actionum interfuistis; tamen & discipuli Christi iam tam diu, & Iudæi, vel ex condiscipulis, vel ex popularibus vestris, de vtraque non audiuisse non potuistis; aut certè vos etiam admodum peregrini in Ierusalem, in Gente ac scholâ vestra, fuistis.

Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est. I. Ioan. 5.

Cur igitur tacitum: *Fuit Deus, aut Filius Dei?* dictum tantum à vobis *fuit vir?*

Inuidiâ non dicam, aut nequitiâ (absit) sed obliuione aliqua humana fortassis, aut stupore, qui à nimio metu & luctu.

Timor & hebetudo mentis ceciderunt super nos. psal.)

Annon fortassis etiam quadam & absentis crediti, & mortui (vt fit) negligentia, & quadam nimia rusticitate? Quidni?

Vndecumque acciderit, tamen hic quoque grauius erratum est.

Vt enim de *Carthagine*, sic de Christo, & eius incarnationis œconomia, omnino *silere melius puto, quam parum dicere.* Sallust. in Iugurth.

Frigida illa laus, & adeo diluta, speciem ferè & vim habet vituperij.

Phauorinus

Phauorinus apud Gellium: *Turpius est, ait, exigue atque frigide laudari, & insectanter grauiusque vituperari;* quia qui maledicit, quanto id acerbius facit, maximaque mole, tato minus fidem capit: sed qui ieiunè laudat, destitui à causâ videtur, & creditur eius, quem laudare vult, se nihil posse reperire, quod iure laudare possit, aut velit.

* v. *Propheta.* Non *Propheta ille* cum articulo, de quo Moyses tam emphaticè quondam prædixerat, & de quo Iudæi tantâ sollicitudine ex Ioanne, per solennes Legatos aliquando quæsierant; non *plusquam propheta*, quod vel Baptista à Christo liberaliter tributum est; non princeps aut dictator prophetarum, non Messias, sed *propheta* quasi vnus è multis scilicet.

Fuit Propheta, fuit & ipse ex grege Prophetarum. Nos numerus sumus.

* vj. *Sperabamus.* Iam spe omni excidimus. Tantum non dicunt, ab illo decepti sumus.

Quid, quæso, sunt ista (Auditores) nisi vel minimi candoris in absentem Magistrum, & (vt rebantur) mortuum, vel negligentia summæ argumenta?

His ergo quasi paleis duo grana ista foedabantur.

Sed benè habet. Habent duo isti viatores, alia multa præclara, quæ istis, iustâ lance & Arithmetica, præponderent, & quibus næuos istos suos eluant. Vni duo possunt opponere; vt taceant, quod excusari quoque sic possunt, tacuisse se de Dei filio, non quia dubitabant fortasse, sed *quia suspectum comitem habebant; vnde sic commendationem Magistri temperant, vt calumniam excludant,* ait quidam ex nostris, vir benedoctus. R.P. Anton. à Königstein, concione in hanc feriam.

Nolite omni spiritui credere, &c.

Iesus autem non se credebat illis.

Fronti nulla fides. Sæpè lupus sub ouillâ pelle;

& hostis, sub amici facie: & Diabolus, sub Angelo lucis, &c.

III.

Perfectiones tamen eorumdem præponderasse, quæ hic memorantur.

Elucet tamen
 contra, in iis-
 dem, præclara
 ista, & summa;

1. Studium proficiendi;
2. Religio;
3. Detractionis odium;
4. Caritas & Gratitude in Doctorem;
5. Caritas in condiscipulos.

*1. Studium proficiendi. Non turpe est nihil scire, sed nihil discere velle, fertur nostrate prou.

Multum profecit, qui ipsum sapere vel tantilli fecit, vel sapienti aurem aperuit.

Idem (ô Rex) meo quidem iudicio, esse videtur, vel ingenio suo sapere, vel rectè dicenti obtemperare, ait ille, Herod.

Pars sanitatis, velle sanari, fuit. Senec. in Hipp. Act. 1.

Parum differt à Sapiente, philosophus vel amator sapientiæ.

Iam propè veritatem est, indagator veritatis; & in Sapientiæ suburbio, eius libens auditor.

Erraturus non videtur, qui ducem poscit, & ex eo, seu Deo seu homine, quærens ait: *Not am fac mihi viam in quâ ambulem.* Psal. 142.

Hoc autem in istis vides. Hoc primû. Quilibet eorû inops consilij erat, ex spes, & incredulus, &c. Quid opus factò? Adeundum, vbi sit auxiliij & cõsiliij copia.

Adeundæ scholæ, Ecclesiæ, Circuli, domus & cellæ doctiorum.

Auidè audiendi docti quicunque, etiam ignoti & peregrini.

Audiens sapiens, sapientior erit.

Fecerunt isti. Adierunt Emmauntem, castellum seu urbem, quam postea expugnata Iudæa, & vastatis Iero-

Ierofolymis, Romani, ex euentu victoriae, Nicopolim vocauerunt, sub Principibus M. Aurelio & Antonio instauratam, id est, victoriae ciuitatem. *Vide D. Hier. in epitaphio Paula, & Sozomenum hist. Tripart. lib. 6. & Gulielm. Tyrium de bello sacro lib. 7. c. 24.*

Hic notate rudiusculi, hoc nomen *Emmaus* geminata litera m, scribendum, neque esse indeclinabile, nec eiusdem desinentiae cum nominibus *Laus & Fraus*, vt vulgus putat. Etiam Plinius lib. 5. nat. hist. nomen hoc per secundam declinationem flexit, vt quod non in aus, sed in us desinat. Praeterea Lucas Euangelista tribus syllabis *εμμαους* non *εμμαυος* dixit. *Vide Ioan. Desput. balbi mei oris figuratorem primum, & opt. lib. 2. Grammatica institut. mhi pag. 56.*

Emmaus autem (vt Italorum disertissimus ex nostris interpretatur) idem est, quod *Desiderium Consilij*, vel (vt Biblia Complutensia) *Matris aurentis consilium*. Edit. Plantini.

Fortè enim tunc illa vrbs (vt Montes nunc nostri) vulgò quoque habita fuit, *domicilium Sapientia*, aut *Consilij*.

Habent enim vrbes proprias suas dotes, ferè singulae; & gentes; ac sapè nominum suorum certas rationes.

* i. Dotes. Hinc illa Italorum elogia: *Bon Soldati Cremonesi*, id est, Cremonenses boni milites; *industriosi son Luchesi*, id est, Lucani industrii; *brauosi Siciliani*, id est, Siculi ostetatores, seu minaces; *superbi marinari Genouesi*, id est, Genuenses impauidi nauitæ; *I fideli son da Vibino*, id est, Homines bonæ fidei Vrbinates; *Vsuarari son da Nola*, id est, Foeneratores fere Nolani, &c. *Vide scholã Italicã Cathari. Dulcis parte altera in calce.*

* ij. Nominum rationes. Vt *Legia vestra*, à Romanorum caesis Legionibus; ita dicta.

Eburones quoq; fortè dicti estis, à firmitate & candore, qualis in ebore est.

Capitolium Romanum , à capite hominis ibi in-
uento , cum fundamenta eius iacerentur , vti mons
Caluariæ (quorundam senso) ab Adæ ibi sepulto cal-
uariâ.

Monasterium Germaniæ oppidum , ab insigni
fundato Monasterio.

Montes nostri Hannoniæ , à situ in illustri monte
in multorum montium circumiacentium , vt Pari-
sellæ, Heributi, &c. meditullio.

Fundamenta eius in montibus (vtinam) sanctis. psal.

*Montes in circuitu eius: vtinam , & Dominus in cir-
cuitu populi sui. psal. Hinc versus:*

Vrbs, quæ nomen habes à Montibus Hannonis ora.

*Auesnæ nostrates, ab aduenis. Iacob, Lassabæus in sua
Anacephal.*

Et Auesnulæ , pagus illis vicinus , fortè ab eadem
causa, vel quod aduenæ illi ibidem fortassis primum
constitère, & arcem seu castellum (quod ibi dirutum
adhuc apparet) condidère.

Ergò isti Emmauntem venère, id est, in urbem, di-
ctam *desiderum consilij*, vel *Matris audentis consilium*, à
cultu sapientiæ fortassis, ac copiâ bonorum illic cõ-
sultorum, aut Theologorum, &c. discendi, & fidei sue
nutantis confirmandæ studio.

Disce & tu in dubijs , maximè fidei ac Religionis
doctos amòire, adire, & maximè mysticum Emmau-
tis castellum, id est, Ecclesiam militantem, & censu-
ram *Matris audentis consilium* poscere.

* *Studium quoque proficiendi duorum istorum*
indè adparet, quod toto itinere, maximo silentio au-
dierunt multa & grauia disputantem Iesum, ne semel
quidem filo orationis eius interrupto, aut intertur-
bato.

* *Item; quòd nondùm lassus oratione eius itineraria*
volunt iterum eum audire in cœna, & pendere ite-

rum narrantis ab ore.

Qui biberit ex aquâ, quam ego dabo, sitiet iterum.

Ioan. 4.

* Item; quod statim initiò durè à doctore illo, licet adhuc incognito, increpiti, & fidenter dicti *stulti*, & *tardi corde*, &c. non tamen resiliuerunt, neque retorserunt illud Sodomitarum ad Lothum: *Ingressus es vt aduenas; nunquid vt iudices?* Gen. 19.

Ea est scilicet sciturientium indoles, omnia perpeti studio sapientiæ.

*Qui studet optat am cursu contingere met am
Multa tulit, fecit que puer, sudauit & alsit.*

Ho. atius in Arte.

Diogenes, ne baculum quidem ipsi intentante An-
tisthene, & abigente, abijt, dum audiat, vnde redeat
doctior se ac melior.

Per medias spinas, ad rofas; & per medios apum
aculeos, ad mella perrumpendum.

* 2. Religio. Nam iter faciendo, pia miscent collo-
quia, de Deo, de passione Christi. *Conferimus sermo-
nes ad inuicem* (inquiunt) *de Iesu Nazareno, &c.*

Quod autem dicit Euangelista *fabulatos* (*Et factum
est, dum fabularentur*) D. Bonauentura noster com-
ment. in hunc locum, idè ait dici, *quod loquebantur
verba, qua certitudinem non habebant: non quod vana,
ridicula, aut mendacia loquerentur.*

* Deindè fabulæ nomen, propriè de quocûque col-
loquio est, à verbo fari, id est, loqui, deductum.

Sic Macropedius vester vocauit prodigi Euangeli-
um, *fabulam*, in suâ Afoto in prologo, vbi sic ait:

Sed auribus spectantium probam indimus

Everit atis ore lapsam fabulam.

Quid fabulam? Non fabulam, sed mystam

E fonte puritatis haustam parabolam, &c.

M. Varro lib. 5. de lingua Lat. *A verbo fari, fabula,*

vt *Tragedia, & Comædia, dicta ... hinc fama, & famosi.*
Hinc infantia, & infantes, &c.

Marsilius Ficinus, argumêto lib. 10. Platonis de Rep.
Historiam posse dici fabulam, ait, quoties, ultra res gestas, augustiorem habet allegoriam. quam obrem Olympiodorus quoque ait, Platonem historias & rationes sæpè fabulas appellasse.

Quin & Græci dixerunt *μῦθον ἀπὸ τῆς μῦθου* quod loqui significat.

Itaque *fabulatos* fuisse illos *ad inuicem*, nō indicat nugatos, sed colloquutos de historicis, & veris, vt de Domini sui passione, &c.

Etsi non infitiamur, fabulam quoque à fallendo appellatam, vt innuere videtur Macrobius, ita scribens: *Fabula, quarum nomen indicat falsi professionem, aut tantum concilianda auribus voluptatis, aut adhortationis quoque in bonam frugem gratiâ, reperta sunt.* Macrobius lib. 1. in somnium Scipionis.

Quo sensu, si quis dici volet nostros istos duos viatores fuisse *fabulatos*; non admodum repugnabo, quia profectò etsi de rebus sacris planeque veris loquerentur, tamen eas ferè tum pro fabulis ipsi habebant; & suas mulierculas visiones Angelorum loquutas, &c. imò & Christum propè ipsum, sibi fabulas hæctenus vendidisse æstimabant.

Fermentum infidelitatis ac desperatæ resurrectionis, totam massam Colloquiorum corrumpebat.

Ergo itinerantium (maximè si voti ergò) sermones mutui, pij sunt, aut saltem non impij, neque impudici, vt vt aliquando ad hilaritatem spectent.

Nimum refus pretium est, si cum probitatis impendio constat. Quintil. lib. 6.

1. Pet. 4. *Si quis loquitur, tamquam sermones Dei.*
Turpiloquium nec nominetur in vobis.

Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat, sed si quis

quis bonus ad adificationem fidei, vt det gratiam audientibus. Eph. 4.

In sensu sit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in preceptis Altissimi. Eccl. 9.

Corrumpunt mores bonos colloquia praua.

Sermo malorum velut cancer serpit.

Auribus in animos, vt oribus in cor alia venena, toxica illa canora traducuntur, ibique grassantur.

Sanctitatem istam sermonis inter peregrinandum coluit Eunuchus Cádacis Reginae Aethiopum, qui in rhedâ Isaiâ lectitabat, & Philippû deinde in rhedam illarum, de Iesu Christo differentem audiebat. Act. 9.

D. Franciscum Legislatorem nostrum ferunt aliquando, cum delectum faceret fratrum, quos comites suos esse vellet, eosq; amandaret, ita ipsos monuisse: In nomine Domini ite bini & bini, humiliter & honeste, maxime autem cum stricto silentio, à mane vsque ad terriam orantes Dominum in cordibus vestris, neque verba otiosa & inutilia vel nominentur in vobis. Licet enim iter faciatis, tamen tam humilem ac honestam conuersationem vestram esse velim, quam si in mediâ eremo, adeoque in ipsis cellis vestris essetis constituti. Vbiunque enim tandem sumus, ibi in cella indiuidua, semper que nos comitante, agimus. Cella enim nostra gestatoria, ac perpetua, corpus nostrum est, (fratres:) animus vero noster, ipse Eremita intus vitam agens, vt ibi se colligat, ibi oret Dominum, ibi de Deo serio meditetur. Itaque nisi in ea cella sua animus quietus manserit, parum religioso cuiusque cella sua manu facta profuerit. Ex speculo vitæ B. Francisci, & sociorum eius, cap. 64. mihi pag. 41.

Si nemo hominum, vt arbitramur, nos audit, nemo nos videt, cachinnantes, insanientes, &c. auris tamen cœli audit omnia, oculus cœli videt omnia, & (vt est in prouerbio) etiam sapes habent aures suas.

*Audiunt cali quæ loquor, audit terra verba oris mei,
Posuisti in neruo pedem meum, & obseruasti omnes
semitas meas.*

*Semitam meam & funiculum meum inuestigasti. Et
omnes vias meas prauidisti, quia non est sermo in lingua
mea. Psal. 138.*

Tu quidem gressus meos dinumerasti. Iob. 14.

*Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiant te
(seruent, atque obseruent) in omnibus vijs tuis. Psal. 90.
Prou. 24. Seruatorem animæ tuæ nihil fallit.*

*D. Bern. serm. 12. in Psal. Qui habitat. In quouis di-
uersorio, in quouis angulo, Angelo tuo reuerentiam habe.
Tu ne audeas illo presente, quod me presente non aude-
res.*

*Talibus peregrinis medium se infert Christus,
Spiritus-sanctus, Apostoli, Sanctorum protectio, &c.
vt hic vides factum, alibi sæpè promissum.*

*Ego Sapientia habito in consilio, & eruditus inter sum
cogitationibus. Prouerb. 8.*

*Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi
sum in medio eorum Matth. 18.*

*Scurras vero illos & nugaces, ne quid peius dicā,
fugit, ac deserit. Consilium meum non est cum impijs.*

*Sap. 1. Spiritus-sanctus disciplina effugiet fictum, &
auferet se à cogitationibus quæ sunt sine intellectu.*

*Adspicis, vt veniant ad candida tecta columbæ?
Accipiat nullas sordida turris aues? Ouid. lib. 1. Trist.
eleg. 8.*

*Spiritus-sanctus idcirco specie columbæ in Chri-
stum non ante illabi visus est, quam à Baptista lotus
esset, qui erat natura mundissimus.*

*Ea ergò conueniens Christianis, Sacerdotibus
maximè, & propioribus Christo discipulis, religio,
peregrinantibus.*

*Sed, bone Deus. quam absumus plerique ab hoc
more:*

more. pro dolor.

Quorundam sermonis tota venus, ipsa Venus est; foeda oris proluuijs, pro hilaritate.

Verba quorundam toto itinere, ne Alexandrinis quidem ferenda delicijs, hausta ex medijs Epicuri scholis, aut submoenianis officinis, &c.

Exhalant graeolentia ora Mephitim. *Sepulchrum patens est guttur eorum.* Psal.

Ex abundantia sc. cordis os loquitur. Matth. 12.

Intus pleni spurcitijs, quid nisi spurcitijs eruēt?

Ex Augeæ stabulo irrepurgatissimo, quis odor, nisi teterrimus?

Quid nisi fumum, fauillas, ac fuliginem flammæ Cupidinæ ostendent?

Sodomorum vineæ dederunt odorem suum.

A fructibus eorum cognoscetis eos. Matth. 7.

Contra, *Eruēt auit cor meum verbum bonum,* ait anima religiosa. Psal. 44.

Vt pyxides annomo aut cinnamo plenæ, aut sacculi Pæstani ac Prouinciæ rosis turgentes, cum primum aperiuntur, spirant quæque odorem suum suaueolentissimum; sic anima Deo & Spiritu-sancto plena, nil nisi Deum, & spiritualia loquitur.

Nauit a de ventis, de tauris narrat arator.

Quidam porrò meliores, maximè rustici; & horū vxorcule, adolescentule, (quas mihi sæpè volupe est sic occurfantes videre) qui in viciniam, aut in vrbem ad forum euntes, hi bouem, hi ouem agitanter; hæ lac, butyrum, poma ac pyra capitibus suppositis gestantes, solent rosaria gerere, digerere, ac legere. *Benedicti vos à Domino,* Psal.

Verè indocti rapiunt calum. D. Aug. lib. 8. confess. cap. 8.

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Matth. 5.

Si qui alij non dixerunt, qui præteribant, benedictio
Domini super vos. Ego certè cum bonis omnibus, be-
nedicimus vobis in nomine Domini. psalm.

Quidquid calcauerit pes vester, rosa fiat.

Nobile vocales à laude videntur Alaudæ

Nomen habere, Deum quæ super astra vehunt. In-
certi authoris.

Pergite, animæ Deo charæ, Nathanaelis reli-
quæ, pergite, quo pede cepistis, & itinere toto, Deo
ac B. Mariæ rosas spargite, &c.

Sed inquis: sunt interdum relaxationes animorum
concedendæ.

Interpone tuis interdum gaudia rebus, ait ille.

Post multa Virtus opera laxari solet. Senec. in Her-
cule Fur. Act. 2.

Arcus & armatua tibi sunt imitanda Diana,

Si nunquam cesses tendere, mollis erit. Ouid. epp.
Heroidum.

Aristotelis senso, sunt quies, locus, ludusque res
huic vitæ necessariae. Arist. 4. Ethic. cap. 8.

Arcus, ab ijs, quorum sunt, quæ est opus, intendi eos,
si semper intenti sint, ruptum iri, nec posse eis illos, quum
indigeant, vti: ita & hominis institutum esse; si assidua
laborare studio, nec vllam partem ad lusum sibi indulge-
re velit, fore vt pedetentim aut mente captus sit, aut
membris, respondebat A. masis Rex Aegypti suas animi
relaxationes carpentes. Herodot. lib. 2. hist.

Resiliendum quandoque, longius saltaturo, ait prou.
A lacriores inde sunt ad studia reditus.

Iactura in loco, pro lucro est.

Fateor. Si ergò nobis nō licet, esse tā pijs, vt lega-
mus, oremus, & rosaria perpetuò tractemus, inter pe-
regrinandū, aut de Deo, & passione Domini cōtinen-
ter colloquia habeam⁹, esto, dissimuletur, at saltē ne
impij, ne impudici in iocis & fabulis nostris sim⁹, &c.

Est quo-

Est quodam prodire tenus, si non datur vltra. Horat.
lib. 1. ep. 1.

* 3. *Detractionis odium.* Nam etsi de Christo vel mortuo, vel absente (vt putabāt) loquuti non sūt satis magnificē; nihil tamen sinistrē: nihil famæ eius aut gloriæ detraxerunt.

Nō aiunt, etsi tutō (vt apud hominem sibi, & Domino suo ignotum, vti putabant) id posse videbantur: Seducitor iste nos blāditijs ad se traxit, nos nescio quā vana spe imaginarij regni diu lactauit; fumos nobis de resurrectione post triduum vendidit, iustas ludificationum suarum pēnas tādem dierectus dedit, &c. Nihil tale, &c.

Itinerantibus tamen id satis familiare, quibus penē pro vehiculo, aut equo gradario est detractio, & murmuratio, vitium profectō pessimum, & vtrique, Auctori sc. atque Auditori fanē exitiosissimum.

D. Bernardo non facilē dicere fuit, vter plus peccaret. *Detrahere (inquit) an detrahentē audire, quid damnabilius sit, non facilē dixerim.* Lib. 2. de consideratione ad Eugenium PP.

Idem in serm. *Nunquid vipera est lingua DetraCTORIS ferocissima? Planē; nimirum quā tam lethaliter inficiat flatu vno. Nunquid nō lancea est lingua ista? Profectō acutissima, quā tres penetrat ictu vno, Autorem sc. suum, Auditorem, & Absentem.*

Idem serm. 24. in Cantic. *Vnus est qui loquitur, & vnum tantum verbum profert; Et amen illud vnum verbum, vno in momento, multitudinis audientium, dum aures inficit, animas interficit.*

Quo melior quisque, hoc detractoribus hostis acerbior, & osor detractionum implacabilior.

Psal. *Propter verba labiorum tuorum, ego custodiui vias duras, vt non loquat ur os meum opera hominum,*

D. Bern. ser. 24. in Cant. *Non veniat anima mea in*
|conf-

consilio detrahentium, quoniam Deus odit eos.

Pfal. Detrahentem secretò proximo suo hunc perse-
quebar.

D. Ambros. Theodosio Imperatori aiebat, cum no-
minus consultè facturum, si edicto curaret linguas ma-
ledicas abscindi, quam si arma deponi.

Memorabilia sunt ista D. Francisci iudicia. Detra-
ctionis vitium inimicum fonti pietatis & gratia, tanquàm
serpentinum abhorrebat morsum, & atrocissimam pe-
stem, & pijsimo Deo abominabile fore firmabat: pro
eo quod detractor, animarum sanguine pascitur, quos
gladio linguis necat.

Audiens semel fratrem quemdam denigrare famam
alterius; conuersus ad Vicarium suum, dixit. Surge, sur-
ge, discute diligenter: & si fratrem accusatum innocen-
tem reperis, accusantem dura correctione cunctis redde
notabilem.

Nonnunquam verò eum, qui fratrem suum fama glo-
rià spoliaret, iudicabat habitu spoliandum: nec ad Do-
minum posse oculos leuare, nisi prius, quod abstulerat,
reddere pro posse curaret.

Tantò maior est (aiebat) detractorum impietas, quam
latronum; quantò lex Christi, quæ in obseruantia piera-
tis impletur, magis animarum, quam corporum nos a-
stringit optare salutem. D. Bonau. c. 8. vitæ Francif.

Est eorum vulnus ferè tale, quale quod Pelias
Achillis hasta inferebat, aut ipsi Scorpiones. Sanari e-
nim non potest, nisi eiusdem linguæ opera, & recan-
tatione.

Icti à scorpionibus, oleo immortuorum scorio-
rum curantur.

Ergo de absentibus, nil nisi bonum, ferè vti de mortu-
is, quod neutri tueri se possint, mortui impotentia,
absentes ignoratione dictorum: nec possint curare
sua vulnera, vt quæ licet altè inflicta, tamen non sen-
tiant,

tiant, sed nec canem nōrint qui momordit, vt detractis eius pilis curentur; neque Achillem, qui hastam contorsit, cui supplicet, vt iterum, sed molliore brachio tangat, & sanet, id est, vel recantet, vel mitiget, vel exponat, &c.

Euangelicum praeceptum, (sc. si videris fratrem tuum peccare, argue eum inter te, &c.) *iudicandi peccatum (fratris) modum, disciplinamque constituit*, (ait Origenes) non vult enim te, si forte peccatum videris fratris tui, continuo euolare ad publicum: & proclamare passim, ac diuulgare aliena peccata, quod est vtique nō corrigentis, sed potius infamantis. Solus (inquit) inter te, & ipsum solum, corripe eum. Vbi enim seruari sibi mysterium viderit ille qui peccauerit; seruabit & ipse emendationis pudorem. Si verò diffamari se videat; illicò ad denegandi impudentiam conuertetur: & non solum non emendaueris peccatum, sed & duplicaueris. Disce ergo ex Euangelij ordinem. Primo (inquit) solus inter te, & ipsum. Secundo, adhibe tecum alios duos, vel tres, &c. Origen. homil. 3. in Leuit. paulò post princip.

Scorpionum curabiles morsus, quam detractorum. Nam illis sanandis satis est oleum cuiuscunque scorpionis; his non satis cuiuscunque linguæ medicina, sed eius ipsius detractoris, quæ dixit, recantantis, opera necessaria.

Est autem periculosissimum, apud comites incognitos, qualis tunc Iesus erat, cuiquam detrahere, maxime Magnatibus, cuiusmodi etiam Iesus erat, de quibus, vt de Dijs, etiam optima, dicenda parcissimè.

Tibi ò Deus, silentium laus in Sion. vertit Vatablus, vbi nos: Te decet hymnus, &c.

Nam aliquando ipsos ipsi prodimus, & ipsis apud ipsos detrahimus; & parum placemus, cum parum nota, parum laudamus.

Magnates enim plerique, aliquando spòtè & studio, aliquando

aliquando etiam casu, cuius est popello, habitu dissimulato, aut maiestate, adiunguntur.

Certè de falsis Diis Gentium frequentes eiusmodi narrationes.

Vt de Ioue in Arcadiam delapso, & Lycaonis crudelissimi Regiam ingresso, vt ipse exploraret, nūmne omnia, quæ de generis humani impietate iactarentur, vera essent. *Ouid. lib. 1. Metam.*

Et Deus humanâ lustrò sub imagine terras, ait ibidè Iupiter.

Vt de Mercurio, ad Battum stolidum senem (cuius iam iam linguam, & furti sui silentium, vacca emerat) redeunte, sed figura prorsus mutata, vt ipse exploraret, an fidem illi seruaturus esset, etiam aduersus pretiosiore corruptionem.

*Mox redit, & versa, pariter cum voce figura,
(Rustice) vidisti si quas hoc limite, dixit,
Ire boues, fer opem, furtoque silentia deme.
Iuncta suo pariter, dabitur tibi foemina tauro.
At senior, postquam est merces geminata a: sub illis
Montibus inquit, erant, & erant sub montibus illis:
Risit Athlantiades: & me mihi, perside, prodis?
Me mihi prodis? ait: peritur aq; (mel. periuraque) pe-
stora vertit*

*In durum silicem, qui nunc quoque dicitur Index.
Ouid. lib. 2. Metam.*

Vt, cum iterum Iupiter cum Mercurio filio, in Phrygiam venere, &

*Mille domos adiere, locum, requiemque petentes,
Mille domos clausere seræ, tamen vna recepit,
Parua quidem, stipulis & cannâ tecta palustri, Phi-
lomelis scilicet & Baucidis, coniugum iam decrepi-
torum casa, quæ ob liberalem hospitalitatem in ig-
notos Deos, in augustum templum repente est versa,
decrepiti autem illi senes adeo hospitaes, creati eius
sacerdotes. *Ouid. lib. 3. met am.**

De

De Deo vero, certo certius est, quod sæpè in terris visus est, & cum hominibus conuersatus, non tantùm cum verè incarnatus fuit, sed & alias quoque, sed assumpta specie hominis transitoria, aut alia negotijs conuenientiori.

Vt, cum descendit visitaturus *civitatem & turrim Babel, quã edificabant filij Adam*, vel posteris nominis sui monumentum, vel aduersus alterum diluuium, & alia irati numinis agfella, quasi Capitolium ac præsidium, vel vtrumque. *Genes. 11.*

Vt Ambianis, Martini adhuc catechumeni misericordiam tentaturus.

Vt D. Gregorij in pauperes hospitio receptos pietatem remuneraturus, &c.

Angelos quoque persæpè specie humana & perigrinorum, homines visisse, nemo nescit, qui vel Loti, vel Sodomorũ, vel Tobie historias legerit. *Gen. 19.*

Magnates id multi imitati, seque magno studio, & ciuium, & exterorum, etiam hostium nonnunquam, cœtibus, conuiujs, vrbibus, castris incognitos intulerunt, vt certius intelligerent vulgi sui, & hostium de se famam. Non malè, multis de causis, sensu meo.

Ioannes Boccacius in fabulis miris, vel in Barbaro virtutis estimator, Saladinum, explorandis Christianorum opibus atque consilijs mercatoris habitu, Italiam & Galliam peragrasse tradit. Paulus Iouius lib. Elogg.

Franciscum I. cognomento Nasonem, à nasi magnitudine, Magnum certè Gallorum Regem, ferunt, aliquando diuertentem in domum rustici, ac se dumtaxat pro Regulo, ac nominatim Picquegnii Domino, venditantem, tum audiuisse ex hospitis sui ore, quàm seuerum eũ rustici iudicarent, quod ipsis vel ex professo venationem, vel opportunam ex occasione cœdem ferarum, tam rigide prohiberet, vocatusq; est tũ ab eo ipso, sed aliũ arbitrãte, hospite suo per cõtẽptum

ptum, *Naso*, seu *longus-Nasus*; nec sepositum aprica-
put, ab eo furtim occisi, fuerat gustaturus, nisi sanctè
promisisset, non se *Longo illi naso*, id est, Regi dictu-
rum. Io! Quid si rusticus ille coram Rege, Regis po-
litia, vitæque in magnis detraxisset?

Me mihi prodis? aisset, &c. *Ouid. lib. 2. Met. am.*

Quod si inhumanè quoque, aut etiam sæuè eum
tractauisset, ut à Fabris ærarijs seu Cacabarijs Bello-
montanis vulgò in eundem ipsum Regem facti fe-
runt, humeris eius multò æris pondere per vim gra-
uatis? Perierat.

Eundem Regem ferunt, ceruum venando inse-
quentem, nocte oppressum, rustici tugurium subij-
se, & pro præsentis copiæ à patre familias acceptum:
peracta autem cœna, quum, ut fit; *ecquid homines de
Rege dicerent?* eum interrogasset; hoc responsi à ru-
stico accepisse: *Rex bonus admodum Princeps esse per-
hibetur: in eo tamen vehementer peccat, quod domesti-
cis nullius præcij hominibus rerum ferè omnium curam
committit, ex quo fit, ut pleraque maximi momenti ne-
gotia parùm procedant.*

Pape! Hoc cœne erat Regi Regem nescienter prode-
re? Rex tamen optimus, tum quidem nihil respondit,
sed postridiè suis, qui interea vndique adnolârant;
*Ex quo, inquit, tempore vobis ministris vsus sum, ne vñ
quidem verum verbum, de rebus ad personam meam per-
tinētibus, audire mihi contigit, præterquam hesternò ve-
spere.* *Matthæus Tympius, in Quæst. Symposiacis, tit.
de Ambitione, quæst. 7.*

De Carolo V. æternæ memoriæ Imperatore no-
strate, aliquid etiam eiusmodi testantur, eius domi-
culæ suæ casæ vestigia, quæ dicuntur in Maurimallæa
sylvæ ad Quercetum, adhuc superesse, quæ vulgò do-
mus regia nunc quoque idcirco dicitur, quod hospes
tunc Cæsaris, rusticus homo, coram Cæsare ipso dix-
isset

isset, uxori inurbanitatis eum accusanti, quemque domi sua Regem esse. Hac de re vide plenius, in dedicatoria tertiæ nostræ Naufragij tabulæ.

Carolus illum cognomento Audacem, Burgundionum Ducem, multa quoque sic de se, & quædam quæ nollet, audisse, mihi videor apud Phil. Cominæum legisse.

Quid? vel mihi ipsi priuato aliquandò contigit, aliquos apud me, ac mihi ipsi incognito adhuc, de me, & rebus meis, quasi de absente loqui, semel duos P P. Capucinos in agro, & regiâ viâ: iterum Franciscanum vnum, Parisijs, qui nunc Doctoris pileo meritissimo insignitus est, sed (laus Deo) nil nisi bonû. Quid si (vt fit) sinistrû quid, seu verû, seu falsum, (vt homo sum) effutiuisset? Nonne mihi me seque prodidissent?

Sæpè (Auditores) sæpè est (vt aiunt) *lupus in fabula.*

Et verè dicitur: *Parietes aut sæpes habent aures.*

Abac. 2. *Et lapis de pariete clamabit.*

Sæpè, quo minimè credis gurgite, piscis erit. Quid de Arte.

Omnia tuta time, etiam aues Ibyci præter volantes.

Ergone videtis, quàm periculosum, aut absentib⁹, aut creditis mortuis, etiam apud ignotos, aut itineris, aut mensæ socios, detrahere?

O prudentes nostros istos duos viatores.

Lathale ferè, tam detrahere, & sic dicere, quàm scribere in eos, qui possunt proscribere, edicere extrema quæque, & in crucem mox agere, aut trahere.

Hoc modo enim sæpè quam dumtaxat putas detractionem, experiris conuictum esse, & meram contumeliam: cum quos vel mortuos, vel procul absentes credebas, intelligis præsentissimos, iuxta te, ac penè intra te esse, aut fuisse, ac dicere:

Coram quem queritis, (aut carpitis) adsum. Virg. & Aeneid.

Contigit certè Antigoni militibus, ignorantibus illum esse in tentorio, in illum iuxta tentorium, probra iactare, vnde & ille, tētorio virga patefacto; *Uebitis*, inquit, *nisi longius remoti male nobis dicatis*. Plutarch. in apopht.

Seneca autem li. 3. de ira, ait dixisse: *Longius discedite, ne Rex audiat*.

Platonem ferunt laudibus suis incognitum interfuisse, neque sic tamen se manifestasse.

Reges adhuc aliqui esse aut nasci possint, qui talia crucifigant, sicut Daphitam Grammaticum ferunt ab illis Regibus crucifixum, in mōte, qui Chorax dictus est, quos versibus incessabat.

Incurrere quoque in aliquem possis, qui lingua ictum, non lingua carnea, sed ferrea, pugione scilicet, lato ense, aut lancea rependat, verborum vim, vi verberum repellat.

Nec iam facilè in alterum Philippum Macedonè incidās, qui conuitiis à Nicandro nescio quo lacessitus, plurimis cœpit illum donis honestare: aut in Dauidem, qui vetet, de Semei maledico poenas sumi, etiam flagrante delicto. 2. Reg.

Non Inuiperis multis Franciscanis occurras, qui opprobriis, quasi rosis, aut nummis aureis excipiendis sinum suum ac vestem (vt ille) aperiant, nequid eorū sine fructu sibi pereat.

Non Franciscus, qui socijs imperent, sibi conuitari. D. Bonau. in vit. S. Francisci.

Non Christianis tam perfectis, vt vituperiis magis, quam encomiis suis gaudeāt, vix qui non doleant, vt, qui ait: *Ego autem, tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus, &c.*

Aut, qui tam molliter, quam Alexander Magnus, respōdeat, qui plurimis cōuitiis à conuitiatore affectus, non excanduit, sed hoc tantum dixit: *Regium est bene-*

benefacere, & malè audire: aut quam Pisistratus Atheniensis Tyrannus, qui amicis vrgentibus eum, ad pœnas in conuiuam, qui ebrius in eius crudelitatem multa dixisset, respondit: Non magis illi se succensere, quam si quis obligatis oculis in se occurrisset.

Nemo non acroama illud audit libentius (vt Themistocles) quo sua ipsius laus optimè prædicatur.
Cicer. orat. pro Archia.

Rarus qui nunc dicat: *qui me laudat* (in faciem maximè,) *me flagellat.*

Omnes potius simiæ sumus; odimus & frangimus specula, quæ nos nobis, quam deformes simus, ostendunt; & camelos imitamur, qui aquas lymphidas turbant, quæ suum gibbum illis possunt ostendere.

Omnès omnino excreationes nostras, excrementaque nostra infernatia, supernatia, & foetores nostros, nobis à quouis maleuolo repræsentatos, execramur, vt vt alioqui cuique (iuxta prouerbium) priuatim *suum stercus bene oleat*, id est, vitia nostra vel nobis placeant, vel non valdè displiceant.

Omnes, formæ nostræ internæ tam sumus amatores, quamlibet deformissimæ; quam formosissimus ille & philautos Narcissus, annorum sexdecim, puer, iuuenisque, immensæ pulchritudinis corporis sui, cum scilicet se in illimi fonte, quasi tersissimo speculo, bibens intueretur, ac sic secum loqueretur;

Visa correptus imagine forma,

Vror amore mei, flammæ moueoque vroque. Ouid.
lib. 3. Metam.

Tum quoque se, postquam est inferna sede receptus,

In stygia spectabat aqua. Ibid.

Tempora matura visurus longa senectæ

Si neq; se, neque sic bona forma ingentia nosses. Ibid.

Mirabile dictu, in malis nostris odimus quamlibet cuiusq; verâ exiguâq; veritatē; quum contra in bonis nostris,

nostris, seu laudibus, falsissimam, nimiamq; amem
cuiuscumque, etiam Subulci, falsitatem: etsi censur
seuere, bona nostra non sint pura bona; mala autem
nostra, sint pura mala, sensu Gregorii. Vide D. Greg
Moral. lib. 24. capit. 18. in 33. Iob. & ultimo Moral. in su

Vt Narcissus, sic quibus Philautus,

Corpus putat esse, quod umbra est,

Ac stupet ipse sibi. Ouid. lib. 3. Metam.

Cunctaque miratur, quibus est miserabilis (forte mel
mirabilis) ipse

Se cupit imprudens, & qui probat, ipse probatur:

Dumque petit, petitur; pariter que accendit, & ardet.

Ibidem.

Quid videat, nescit, sed quod videt, vritur illos

Atque oculis idem, qui decipit, inicit at error.

Spectat in expleto mendacem lumine formam,

Per que oculos perit ipse suos. Ibid.

Lumina mors clausit, Domini mirantia formam. Ibid.

Vix dum bene tyrones militiae, Theologiae, Medi
cinæ, &c. Alexandris, & Cæsariibus; Alexandris Hal
lensibus, Thomis, & Scotis; Aesculapiis, & Hippocra
tibus nos æquamus, penè etiam præferimus. Proh.
nouos ac renatos Narcissos.

Menocrates Medicus, etiam ad Regem scribens; De
216, subscribebat. Hui.

Minimus digitus meus grossior ost dorso patris mei, a
iebat Roboam filius Salomonis. 3. Reg. 12.

Adeò amantes nostri omnes sumus, scilicet.

Et verò meræ ignauitæ est, absentibus deerrare,
& propemodum non minoris, quam in mortuum se
uire, non percussurum scilicet, aut se tuturum.

R. P. F. Henricus V Villotius, meus in Theologicis,
piæ memoriæ, præceptor, è pulpito in schola dice
bat: Veterum Theologorum contrarias nostris sententias
non nimis acerbè aut acriter impugnandas, quòd se tu

eri ipsi non possent. Si enim superessent, ita se exposituros fortasse, ac tuituros, vt consentire, & herbam illis porrigere sui impugnatores cogerentur. Et hoc sapientissime, vt pleraque ille omnia.

Et legum Solonis ea censerī possit iustissima, quæ in defunctos maledicta conijci prohibebat.

Et illa Moyfi: Non maledices surdo, nec coram cæco pones offendiculum. Leuit. 19.

Et merito Plancus dixit Asinio Pollioni: Cum mortuis non nisi laruas luctari, quum scilicet rescisset, eū orationes in se condidisse, sed adseruare dumtaxat post Planci mortem legendas.

Et iure Philostratus Aeliano, quum sibi roganti, ecquid operis cuderet? respondisset; se opus in Tyrannum Imp. Roman. nuper mortuum cudere. Admirarer, si uidentem accusasses. Superstitem siquidem Tyrannum, incesse, viri opus est: mortuum uero, cuiusque. Bruson. lib. 1. exempl. c. 16. in fine.

Ablens uero à surdo, cæco, ac mortuo, quo differt? Adest ille detrahenti, audiret tantum, aut sentiret morsus, & se defenderet, aut forte etiam cōuitiis pudefactus vitam emendaret: rescuens autem dumtaxat aliunde, frendet, ardet, & seipso fit peior.

Itaque magna æquitate D. Augustinus, tam absentium, quam Solon. mortuorum, famam, sacram, incæduam, & intactam esse uolebat, notatis in eius mensa aut pariete, his uersibus, dignis profecto auratis literis, iisq; pedibus:

Quisquis amat dictis absentum rodere vitam,

Hanc mensam ueritam nouerit esse sibi.

Quid, quod ferè ignauos illos absentum detractores, uideas iisdem presentibus adblandiri, & coram laudare, quos clam fecerant Memnone ipso, aut quouis carbone nigriores? mutare dictionem, secundum aliorum uel presentiam, uel absentiam? homines sci-

licet bifurcatæ linguæ, quarum altera absentem vul-
nerent; altera præsentem sanent, imò fortè grauius at-
periculosius vulnerent adulando, quam detrahendo.

Ex eodem videlicet ore calidum & frigidum efflu-
sed diuersis temporibus.

Coruos domi habent duos; vnum, absentem cruce-
dictanti; alterum, præsentem saluare iubentem, & v-
num *χαιρε* crocitantem, vti sutor ille astutus quor-
dam, qui cornos duos aluerat in omnem euentum, al-
terum salutando Antonio, si fortè victor esset; al-
terum Augusto, si is Antonium, vti contigit, superalle.
In vtrumque paratus ille lucrio.

*Sublimis Actiaca victoria reuertebatur Caesar Augu-
stus (inquit Macrobius) occurrit ei inter gratulatio-
coruum tenens, quem instituerat hoc dicere: AVE CAE-
SAR, VICTOR, IMPERATOR. Miratus Casar of-
ficiosam auem, viginti milibus nummum emit. Socium o-
pificis, ad quem nihil ex illa liberalitate peruenerat, af-
firmavit Casari, habere illum & alium coruum, quem ut
asserre cogeret, rogauit. Allatus, verba quæ didicerat,
expressit: AVE VICTOR IMPERATOR ANTONI.
Nihil exasperatus, satis duxit iubere, illum diuidere do-
natium cum contubernali. Macrobius lib. 2. Saturn. c. 4.
& ex eo Eilhardus Lubinus, comment. in Periti pro-
logum, notat. 9.*

Vel certè putes, eos ex genere illo hominum quo-
dricalium, in fortunatis Aethiopiæ insulis cal-
centium, esse, quos linguam à radice diuisam, & bi-
furcatam, habere memorant, vnde fiat, vt duobus ho-
minibus simul, respondendo ac disputando, loqui pos-
sint, vna linguæ parte vni, altera alteri seruiete. Bru-
sonius lib. 4. exempl. c. 9.

Ira scilicet nōrunt, vna lingua eisdem absentibus
detrahere; altera, præsentibus laudes suas, veras, falsas
decantare. Proh bilingues.

Ex bubonibus in absentes fer alia carmina, & horrenda maledicta bubulantibus, repentè, iis præsentibus aut apparentibus, quos diris suis lædebant, in a-laudas & laudatores transformantur.

Aut, si non laudant, certè mussant, aut fiunt quouis pisce taciturniores, quasi *lupus in fabulam* repentè ir-ruperit: *Maximè que lupi priores viderint*, vt est in pro-uerbiis.

An non quæso, illa ignauiæ ac timiditatis manife-stissima sunt argumenta, Auditores?

Cur enim absente me audes, quod præsentem non audes, si vir fortis es, si solius veritatis, si mei dumtaxat emendandi es studiosus?

Sed hæc fortè latius, quàm pro breuitate, quam promiseram: non tamen fatis, pro peccati grauitate, & humana in id virii procliuitate.

Ergo hos duos Emmauntinos miremur, imitemur; ipforum instar de mortuis & de absentibus, nil nisi bonum loquamur. Nullum nobis sit cum laruis certamen.

* 4. *Carietas & Gratitude in Doctorem suum.* Ingressuri iam seu hospitium, seu (quod credibilius est, saltem Hieronymi sensu in epitaphio Paulæ) domum Cleophæ, quæ deinde est à Domino, ipsâ panis fractione, Ecclesia dedicata, itineris comitem tam commodum & facundum, qui penè pro vehiculo illis fuerat, & tam doctum hominem, doctorem iam suum gratuitum, eodem inuitarunt non solum, sed etiam coegerunt, propositis rationibus, vt noctis ingruentis, &c. ac fortè etiam vestibis eius leniter tractis, ne dicam laceratis, vt eadem cœna & domo, a symbolum futurum, & nihil soluturum, imò potius tantillum hoc operæ suæ pretiohim recepturum.

Urbanitas ista nō solum magna, sed & æquitas fuit.

Dij Parentibus, & Magistris non redditur æquualēs.
Arist. lib. 6. Ethic. c. 11. & 2.

D 4

Si nos

Si nos vobis spiritalia seminauimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? 1. Cor. 9.

Vt spiritalia adeoque salutaria non seminasset, certè facundia mirabili viæ labores solatus fuerat.

Comes facundus in via pro vehiculo est, ait prou. quod Galli sic exprimunt, Compaynon bien parlant, vault en chemin chariot branlant.

Et nota; Deum sapè, & Angelos, excipi hospitio, ali, foueri, vestiri à probis, aut etiam reici ab improbis, qui homines dumtaxat ab ipsis æstimantur. *Vide primam Naufragij tabulam, conc. de Nat. Domini.*

* *5. Caritas in Collegas, seu Coapostolos, ad quos scilicet mòx mòx, repetito itinere tam longo, & nocte tandem intempesta, infectaque cœna, iterûque pericula à Iudeis adeuntes, redierunt, eos, quæ didicerant, edocaturi, & sic metu ac mœsticia breui liberaturi. Surgentes eadem hora regressi sût in Ierusalem, ait Luc. 24.*

Omne bonum est sui diffusiuum.

Hæc dies boni nuntij est (aiebant quatuor illi leprosi; iam benè pasti, & opulenti facti, spoliis castrorum Syriae desertorû:) si tacuerimus, & noluerimus nunciare vsque mane, sceleris arguemur, venite, eamus, & nunciemus in aula Regis. 4. Reg. 7.

Sapientiam, quam sine fictione didici, sine inuidia communico; & honestatem illius non abscondo. Sap. 7.

Qui abscondit frumeta, maledicetur in populis. Prou. 11.

Abscondens Domini sui talentum, nequitia grauitè arguitur, Matt. 25.

Qui dñi? Num veritas & scientia eiusmodi bona sunt, quæ communicatione non minuuntur, contra magis augeantur, & confirmantur.

Homo qui erranti comiter monstrat viam,

Quasi

Quasi lumen de lumine suo accendat, facit,
Nihilominus ipsi lucet cum illi accenderit, ait Ennius,
 apud Cic. lib. i. Off. & orat. pro Balbo.

Quicquid sine detrimento accomodari possit, id tri-
buatur vel ignoto. . . & quæ sunt ijs utilia, qui accipi-
unt, danti non molesta. Cic. lib. i. Off.

Sed & ipsi vicissim aliquid à collegis didicerunt,
 dicentibus: *Quod surrexit Dominus verè, & apparuit*
Simoni. Luc. 24.

Fuere illic pulcra scientiæ commercia, & quædam
 quasi hostimenta, id est, tantum pro tanto, & par pari
 relatum.

De suo dederunt, de alieno acciperunt.

Do, vt des, ait prouerbiū. Doceo, vt docear. Ad-
moneo, vt admonear, &c.

Vnusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum il-
lam administrantes.

Sciuntur quidem ferè omnia ab hominibus; at non
 ab vno omnia; sed ab isto, istud; ab illo aliud; &c. om-
 nes & singuli, ab omnibus & singulis, alter ab altero,
 erudiri, ac discere aliquid possunt. Et *olitor sæpè oport-*
tuna loquutus.

Vt regiones regionibus coniunguntur cōmercijs
 rerum, hinc huc importatarum, & contra, quibus hæ-
 carent, illæ abundant, harum inopes, istarum locu-
 pletes; ita doctos homines mutuò deuinctos esse o-
 portet, mutua scientiæ communicatione.

Quis nesciat, Ciceronem, ipsum alioqui eloquen-
 tiæ quasi numen, versu penè infantem fuisse? contra,
 Virgilium, Quidium, &c. in re oratoriâ, nil nisi infā-
 tiam suam prodidisse, qui tamen in Poeticis nescio
 quid hominibus altius proferebant? *Honore ergò, in-*
uicem praueniētes, mutuis se auxilijs fulciant. Manus
manum fricet. Cæcus claudum portet; claudus cæco
baiulo indicet viam.

Sic ego aliquandò: *Est, cùm te mirer: cur me mirari
vterque,*

Doct̃or, discipulus, ire, redire potest.

Est quod miretur in S. Hieronymo vel D. Augustinus, vt linguarum magistralium peritia, politior literatura, &c. & est quod vicissim miretur in Augustino Hieronymus, vt ingenii summum acumen, disputandi, & difficillima quæque enodandi admirabilis facultas, summa auctorum omnium lectio, & in his omnibus modestia incomparabilis.

Optimè hi duo viatores, &c.

Palea & mica.

* 1. *Et hinc* in quoq; apparet, quã bonus Pastor fuerit Christus, qui tã sollicitè errantes oues ac discipulos ipse quæserit, erudierit, ad caulam, fidemque reuocarit.

* 2. *Doctos* colloquiis, etiã priuatis, oportunis, impromptis, in itinere, in mensa, multum rudibus proficere posse.

Arripiendam, consecretandam, anxie rimandam, omnem docendi, & aliis opitulandi, occasionem, vt Christum hic fecisse patet.

Non templa semper, non pulpita, non cathedras, non Academiã aut porticus expectandas, vt rudes doceas bonum, aut malum dedoceas.

Docuit Christus hic in itinere, alias in monte, in agro, in mēsa sæpè, in putei margine &c. sæpius tamè in templo, & synagogis.

* 3. *Prope Emmauntem*, in quodam compito, vbi Christus, instar peregrini, cum Cleopha post resurrectionem ambulauit, fons est insignis, non solum viris ac mulieribus, sed etiam brutis animantibus variè agrotanti-

grotantibus salutaris ac medicus. Illius enim occulta vi curantur. Et aiunt quidam, id ita accidere, quod ibi Christus discipulis suis adparuerit, qui tūm fontem illum hac medica facultate beauerit. *Guilielmus Tyrinus Archie. lib. 7. belli sacri, c. 24. ex Sozomeno l. 6. hist. Trip. cuius Tyrii hoc habet Elogium ex Iouio: Tyrinus Antistes earum rerum (nēpè bello Bolionii sacro gestarū) historiam incorruptè condidit. Paul. Iouius lib. 1. Elog. in Gothifredo Bolionio.*

* 4. *In fractione panis, conuescentium aperiuntur obtutus, multo felicius eorum oculis patet factis, quibus natura sua manifestata est glorificatio, quam illorum generis nostri principum, quibus prævaricationis suæ est ingesta confusio. D. Leo serm. 1. de Ascens. Domini.*

Clavis, quæ eorum oculos aperuit, charitas fuit, sed & Eucharistiæ sumptio. D. Gregor. homil. 23. in Euang. Deum, quem in scriptura sacra expositione non cognouerant, in panis fractione cognoscunt. *Audiendo ergo præcepta Dei illuminati non sunt, faciendo illuminati sunt. . . . Qui ergo vult audire intelligere, festinet ea, quæ iam audire potuit, opere implere. Ecce Dominus non est cognitus dum loqueretur, & dignatus est cognosci, dum pasceretur.*

Ba clavis aurea ac regia est, clavis David.

Collyrium hoc, est omnium efficacissimum.

* 5. *Oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent.*

Luc. 24.

Democritus Philosophus Milesius, à gloriâ se abfuisse gloriabatur. *Veni (inquit) Athenas, neque me quisquam ibi cognouit.*

Quam magno emerent multi non agnosci. Fures, Latrones, exules, & cuiusvis capitalis criminis rei scilicet. Quidam, non pœnas iam patrum darent: quidam, vt tutius scelera perpetrare possent.

Nam oderunt peccare mali, formidine pœnæ.

Consultissimè diuinitus prouisum est, ne sit ea vis in cuiusquam potestate. Nam si nunc quoque, videntibus hominibus, & superis, adèd impudenter peccamus, si eorum oculi tenerentur, ne nos peccantes agnoscerent? si cum senibus Susannæ procis verè diceremus: *Nemo nos videt?* Si anulum Gygis possideremus?

Paucæ sunt Susannæ: pauci pares Secundo Philosopho, de quo Gellius in noctibus Att.

Pauci obseruantes eius, quod monet Cicero lib. 3. Offic. non peccandum, etsi nemo hominum Deorumque esset sciturus &c.

* 6. *At ille dixit, quæ? Triplex esset posset huius interrogatiunculæ sensus.*

* j. *Vt sit reprehendentis ineptiam mirantium & memorantium labores, quorum exitus fuerit adèd gloriosus.*

* ij. *Vt sit quasi parui facientis tam imensos labores suos, amicorum gratia susceptos, q. d. Nihil, aut parum fuit quod feci. Vix ipse mihi satisfeci.*

Ita Patriarchæ Jacob pulchræ Rachelis tunc amatori, *videbantur dies pauci, præ amoris magnitudine.* &c. Genes.

* iij. *Vt sit iubentis totam rei historiam repetere, eaque ex re magnam capientis voluptatem. Iliacosque iterum cupiat audire labores.*

Dantis est, beneficij obliuisci; accipientis, meminisse, cōmemorare, &c. Passionis ergò dominicæ cōmemorationem oportet esse sempiternam. Cleophræ autem solius nomen forsitan idcirco hic expressū est, quòd eum, quem credidit peregrinum, velut molli brachio reprehendisset & arguisset, tam citò obliuiscit Passionis domini tantæ, & tam recentis, magno amore in Magistrum suum iam mortuum.

Cic.

Cicer. orat. pro Archia Poeta. Themistoclem illum, summum Athenis virum dixisse aiunt, cum ex eo quereretur, quod acroama, aut cuius vocem libentissimè audiret? Eius, à quo sua virtus optimè predicaretur.

* 7. In castello Emmaus, quod est Nicopolis Palaestinae, natalis B. Cleophae Christi Discipuli, quem tradunt in eadem domo, in qua mensam domino parauerat, pro confessione illius à Iudeis occisum, & gloriosâ memoriâ sepultum. Martyrol. Rom. 25. Septemb.

Cleophae socium putat quidam Lucam fuisse. Hieronymus autem Vid. vocat eum Amaona lib. 6. Christiados, vbi sic loquitur Cleophas:

Vixit adhuc, vidi his oculis, vidi ipse, Deique

Auribus his hausi vocem, consuetaque verba.

Audit hic etiam, mecum, viditque loquentem,

(Atque manu, nutuque propinquum Amaona signat)

Nammodò fortè animis mæsti dùm incedimus ambo.

&c.

IN FE.